

Job i landdistrikterne –

Region Midtjyllands indsats 2007-13

Forord:

I Region Midtjylland bor godt en tredjedel af befolkningen i landdistrikter. Her findes også en væsentlig del af regionens arbejdspladser. Udviklingen i landdistrikterne har derfor stor betydning for den samlede udvikling og vækst i regionen.

Landdistrikter er her defineret som områder uden for byer med over 3.000 indbyggere.

Med udgangspunkt i den regionale udviklingsplan og Vækstforums erhvervsudviklingsstrategier og handlingsplaner har Region Midtjylland siden 2007 gennemført en række indsatser og projekter, der har medvirket til at skabe udvikling i landdistrikterne.

Denne publikation skal synliggøre nogle af dem. Den indeholder dels en generel redegørelse om udviklingsindsatser og dels en række eksempler på, hvordan initiativerne virker derude i landdistrikterne.

God læselyst!

Bent Hansen,
Formand for Regionsrådet og Vækstforum i Region Midtjylland

Indledning:

Region Midtjylland finder det vigtigt at udnytte regionens styrkepositioner samt at fokusere på, at der er forskellige vilkår for udvikling i de enkelte egne af regionen.

Det betyder, at Region Midtjylland er opmærksom på landdistrikterne og mulighederne for udvikling i disse områder. Derfor skal den regionale udviklingsplan også inddrage den fremtidige udvikling af regionens landdistrikter og yderområder.

Det er værd at bemærke, at yderområder defineres forskelligt og udgør forskellige geografiske områder afhængig af, om der er tale om Landdistriktsprogrammet eller EU's strukturfonde. Tilsvarende findes der flere forskellige definitioner på, hvad der forstås ved landdistrikter.

I nærværende redegørelse defineres landdistrikter som områder uden for byer med over 3.000 indbyggere. Det vil sige, at mindre byer under denne grænse og det åbne land udgør landdistrikterne.

I den seneste Regional- og Landdistriktpolitiske redegørelse 2013 er landdistrikterne inddelt i to grupper: en tæt på de største byer og en længere væk fra dem. Baggrunden herfor er, at der er en forskellig udvikling i landdistrikterne afhængig af tilknytningen til en større by.

I nærværende redegørelse er der ikke særskilt fokus på yderområderne eller landdistrikternes beliggenhed i forhold til de større byer. Redegørelsen giver en beskrivelse af regionale indsatser og aktiviteter, der understøtter udviklingen i regionens landdistrikter uanset beliggenhed. Landdistrikter og yderområder har mange ens udfordringer. Yderområdets udfordringer handler imidlertid også om regional balance i forhold til regionens større byområder.

Hovedparten af de regionale indsatser for udvikling i landdistrikterne tager udgangspunkt i, at Region Midtjylland har ansvar for den regionale erhvervsudvikling. Regionsrådet kan efter indstilling fra Vækstforum medfinansiere aktiviteter til fremme af regional erhvervsudvikling. Vækstforum har desuden til opgave at overvåge de regionale og lokale vækstvilkår.

Denne publikation indeholder en kort beskrivelse af centrale regionale aktiviteter i landdistrikterne og udvalgte cases. Den beskriver således ikke samtlige regionale aktiviteter og projekter knyttet til landdistrikterne i regionen.

Den regionale udviklingsplan (RUP'en)

Den regionale udviklingsplan er den overordnede strategi for arbejdet med regional udvikling. Den regionale udviklingsplan indeholder ingen separate afsnit om landdistrikterne, men der peges dels på, at byer og oplande er hinandens forudsætninger, hvor de enkelte byer og oplande i et samspil hver bidrager med deres styrker. Den regionale udviklingsplan omtaler ønsket om en udvikling i *hele* regionen, altså også i landdistrikterne.

Adskillige af de indsatsområder, der indgår i den regionale udviklingsplan, retter sig mod landdistrikterne:

- **Miljø og energi**, hvor vigtigheden af bæredygtig ressourceanvendelse påpeges. Regionens biomasseressourcer, herunder landbrugets restprodukter, skal anvendes hensigtsmæssigt og bidrage til omstillingen til vedvarende energi samt regional udvikling. Potentialerne er særligt tilstede i landdistrikterne, hvor ressourcerne findes.
- **Uddannelse**, hvor der mulighed for og adgang til at vælge ungdomsuddannelser i hele regionen. Regionen understøtter på flere fronter målet om at øge antallet af unge med ungdomsuddannelser eller videregående uddannelser samt at hæve det generelle uddannelsesniveau i befolkningen.
- **Byer og landskaber**, hvor der peges på samspil mellem by og opland, hvor byerne er katalysatorer for vækst. Det åbne land og naturområder (herunder nationalparker) udgør en styrkeposition i forhold til blandt andet turisme, men kan også have betydning for bosætningen.

Region Midtjylland uddeler hvert år en landsbypris på 150.000 kr. for at skabe opmærksomhed og synliggøre, at landsbyer udgør attraktive steder for bosætning og samtidig tilbyder lokale arbejdspladser. Landsbyprisen tildeles en landsby, der har vist særligt engagement eller en særlig udvikling, som kan være til inspiration for andre.

Region Midtjylland har uddelt landsbyprisen fem gange – senest i 2013 til Nørager i Norddjurs kommune.

- **Mobilitet**, hvor infrastrukturen både i form af veje og jernbaner, men også den digitale infrastruktur har stor betydning for landdistrikternes udvikling. Den kollektive transport med regionale busruter gør det muligt for uddannelsessøgende at komme til uddannelsesinstitutioner i de større byer og for transport til arbejdspladserne. Region Midtjylland har indsat ekstra afgang til transport af elever til ungdomsuddannelserne fra yderområderne til de større byer. Endvidere accepteres en lavere selvfinansiering af kollektive ruter i landdistrikter og yderområder end i de større byer.

Der er desuden opmærksomhed på udvikling af fleksible kollektive trafikløsninger i de tyndt befolkede områder.

Region Midtjylland har især i forhold til den digitale infrastruktur haft fokus på problemerne med mobilhuller og mangelfuld bredbåndsdækning i en række landdistrikter. I en af de efterfølgende cases er arbejdet med digital infrastruktur

beskrevet.

- **Erhverv og turisme**, hvor der blandt andet peges på potentialerne i, at landbrug og produktionserhverv bidrager til bæredygtig udvikling i hele regionen. Fødevarerektoren med en stor primærproduktion udgør en af regionens styrkepositioner. Væsentlige dele af regionens turisme medvirker til at skabe jobs og udvikling i landdistrikterne. Det gælder fx for turismen langs Vestkysten og på Djursland og for turismen knyttet til de geografiske områder Limfjorden, Hærvejen og Gudenåen.
- **Kultur**, hvor de kreative og kulturgivne potentialer realiseres til gavn for borgere, erhvervsliv og turister. Region Midtjyllands kulturpulje har støttet adskillige projekter i landdistrikterne.

I case-delen er beskrevet to projekter "Betonlaboratoriet på Samsø" og "Kunsten i bevægelse".

- **Sundhed**, hvor etablering af akuthuse og sundhedshuse sammen med beredskab med akuthelikopter er medvirkende til at give beboerne i landdistrikterne tryghed og en nærhed til sundhedsvæsenet. Desuden tilskynder Regionsrådet til udvikling af nye velfærdsteknologiske løsninger som eksempelvis telemedicin.

Vækstforums strategi og handlingsplan

Lovgrundlag:

Vækstforums strategi og handlingsplan fastlægger rammerne for arbejdet med regional erhvervsfremme.

Erhvervsfremmeloven fastlægger, at de regionale vækstfora har til opgave at

- udarbejde en regional erhvervsudviklingsstrategi for regionen med udgangspunkt i områdets rammevilkår, erhvervsspecialisering og med fokus på udkantsområderne
- overvåge regionale og lokale vækstvilkår
- indstille om medfinansiering af erhvervsudviklingsaktiviteter til regionsrådet.

Det fremgår endvidere af erhvervsfremmeloven, at regionerne kan medfinansiere aktiviteter til fremme af regional erhvervsudvikling inden for:

- Innovation, videndeling og videnopbygning
- Anvendelse af ny teknologi
- Etablering og overlevelse af nye virksomheder
- Udvikling af menneskelige ressourcer, herunder udvikling af regionale kompetencer
- Vækst og udvikling i turismeerhvervet
- Udviklingsaktiviteter i udkantsområder

Da aktiviteter i forhold til landdistriktsudvikling har ændret sig fra Vækstforums første handlingsplan til den seneste, er det nødvendigt at beskrive indsatsen opdelt på:

- Handlingsplan 2007-2008 og 2009
- Handlingsplan 2011-2012

Vækstforum handlingsplan for 2007-2008/handlingsplan 2009:

I Vækstforums handlingsplaner er landdistriktsudvikling en tværgående indsats, som udgør et vigtigt grundlag for udvikling af en konkurrencestærk region.

Der er fra Vækstforums Handlingsplan 2007-2008 til Handlingsplan 2009 og frem til handlingsplan 2011- 2012 sket en udvikling. Hvor landdistriktsudvikling tidligere var et selvstændigt indsatsområde, er det nu en integreret indsats.

Med udgangspunkt i de to første handlingsplaner er der igangsat aktiviteter med medfinansiering fra Region Midtjylland. Det drejer sig om følgende:

- Samarbejde med LAG'er, kommuner m.fl. om landdistriktsudvikling
- Landsbyudvikling – Fremtidens landsby
- Iværksætter og virksomhedsudvikling i landdistrikter

Samarbejde med LAG'er m.fl.

Landdistriktsprogrammets mål om at skabe attraktive levevilkår og udvikling af nye arbejdspladser i landdistrikter varetages af de Lokale Aktions Grupper (LAG'er). LAG-indsatsen finansieres med EU- og statslige midler tildelt hvert enkelt LAG.

Med undtagelse af kommunerne Aarhus og Skanderborg findes der LAG'er i alle regionens kommuner.

LAG'erne udgør selvstændige bestyrelser repræsenterende lokale foreninger, erhvervsliv, borgere og offentlige myndigheder. Regionsrådet og Vækstforum har udpeget et regionalt medlem til hver enkelt LAG.

Region Midtjylland har siden 2007 haft en tæt kontakt til alle LAG'erne blandt andet i form af fire årlige møder, hvor der drøftes samarbejde og landdistriktsudvikling. Møderne understøtter også et netværkssamarbejde mellem LAG'erne, kommuner og region.

Som en del af Landdistriktsprogrammet blev der i 2009 afsat en mindre EU-pulje til kommuners og regioners egne landdistriktsprojekter, hvor der er forudsat en kommunal og/eller regional medfinansiering. Puljen omtales som "280 mio. kr.-puljen" under aftalen om Grøn Vækst. Den regionale indsats i forbindelse med denne pulje beskrives senere i publikationen.

Landsbyudvikling – Fremtidens Landsby

Region Midtjylland har taget initiativ til en række model- og demonstrationsprojekter for udvikling af Fremtidens Landsby, hvor der både arbejdes på at gøre landsbyen mere attraktiv for bosætning og at udvikle nye arbejdspladser.

Der er under overskriften "Fremtidens Landsby" igangsat ni udviklingsprojekter. Projekterne er samarbejdsprojekter mellem kommunerne, LAG'en og Region Midtjylland, hvor hver part bidrager til finansieringen med en tredjedel.

Projekterne er endnu ikke endeligt afsluttede. Der er i flere af projekterne skabt nye arbejdspladser, lige som indsatsen har været med til at skabe fokus på landsbyudvikling og dannet grundlag for støtte fra andre finansieringskilder.

I case-delen beskrives et "Fremtidens Landsby" projekt fra Ulbjerg-Lynderup i Viborg kommune.

Iværksætter og virksomhedsudvikling i landdistrikter

For at landdistrikterne fortsat skal være attraktive for bosætning og levedygtige er det vigtigt, at der også lokalt findes et varieret erhvervsliv med fremstillingsvirksomheder. I det generelle erhvervsfremmesystem er der stor fokus på vækstorienterede virksomheder. For at give de små traditionelle, håndværksprægede fremstillingsvirksomheder bedre muligheder for at overleve og eventuelt skabe nye arbejdspladser er der gennemført et særligt program for mikrovirksomheder i landdistrikterne.

I case-delen er dette projekt, Vokseværket, beskrevet.

Desuden er der med udgangspunkt i handlingsplanerne gennemført:

- Profilering af landdistrikter som attraktive områder for bosætning
- Analyse af de erhvervsmæssige styrkepositioner i yderområder

Vækstforums Handlingsplan 2011 – 2012

I modsætning til de tidligere handlingsplaner med en særskilt landdistriktsindsats er regionens indsats for landdistrikterne i Handlingsplan 2011-2012 nu integreret i handlingsplanens otte indsatsområder:

- Energi og miljø
- Fødevarer
- Velfærdsinnovation
- Turisme
- Innovation og forretningsudvikling
- Digitalisering
- Iværksætteri
- Uddannelse og kompetenceudvikling

Vækstforum peger på i handlingsplanen, at såvel vækstområder som landdistrikter og yderområder bør tilgodeses via initiativer.

Energi og miljø

Indsatsområdet Energi og miljø indeholder følgende initiativer:

- Test og afprøvning
- Energibesparelser og omstilling til vedvarende energi
- Teknologi og forretningsudvikling i energi- og miljøvirksomheder
- Klima- og forretningsudvikling

Energi- og miljøindsatsen har fokus på udnyttelse af regionale styrkepositioner i forbindelse med omstillingen af energisystemet fra fossile brændsler til vedvarende energikilder; her står regionen særlig stærkt inden for vind og biomasse.

Regionsrådets visioner og Vækstforums indsats på Energi og miljø vil bidrage til vækst og udvikling i regionens landdistrikter. Det vil det, idet en øget anvendelse af vedvarende energikilder forventeligt medfører øget aktivitet, der hvor ressourcerne produceres. I Midtjylland spiller især vind- og biomasseproduktion en central rolle.

For biomassens vedkommende er der ikke-realiserede potentialer i relation til dyrkning, høst, indsamling, lagring og transport samt drift af decentrale energianlæg. Der opstår ligeledes muligheder for producenter og virksomheder, hvis vi formår at kortlægge og anvende

udnyttede restprodukter og biomassetyper samt udvikle forretningsmodeller for nye produkttyper.

Et samarbejde med regionens kommuner om strategisk energiplanlægning forventes også at skabe nye udviklingsmuligheder for aktører i landdistrikterne.

I case-delen er beskrevet projektet "BioM – Energipil og biomasse fra engarealer".

Fødevarer

Indsatsområdet Fødevarer indeholder følgende overordnede indsatsområder:

- Øget værdiskabelse gennem viden og innovation
- Specialiseret rådgivning
- Fødevareerhvervets kompetencebehov

Den regionale indsats retter sig især mod at udvikle fødevaresektoren og gøre den mere konkurrencedygtig gennem tilførsel af viden og kompetencer. Det midtjyske fødevareerhverv er kendetegnet ved, at de store produktions- og forarbejdningsvirksomheder fortrinsvist er placeret i de østlige "bykommuner", mens primærproduktionen inden for landbrug og fiskeri fortrinsvis dominerer i den vestlige del af regionen sammen med et betydeligt antal service- og fremstillingsvirksomheder, der fungerer som leverandører til landbruget, fiskeriet og forarbejdningsvirksomheder¹.

Det betyder, at en fortsat udvikling af regionens fødevaresektor er afgørende i forhold til landdistrikterne både i forhold til jobs, attraktive levevilkår, brug af landbrugets arealer m.m. I case-delen er beskrevet "Nye funktionelle kartoffelproteiner til levnedsmidler".

Andelen af beskæftigede inden for fødevareerhvervet i Danmarks 16 yderkommuner er på 16,4 procent mod kun 2,7 procent af befolkningen i bykommunerne².

En del af fødevareindsatsen retter sig også mod udvikling af fiskerisektoren, herunder opbygning af et klyngesamarbejde mellem alle fiskeriets aktører på vestkysten.

Som led i fødevareudviklingen er der etableret fire regionale fødevarenetværk, der har til formål at understøtte de små lokale og regionale fødevareproducenter, der hovedsageligt er placeret i landdistrikterne. Case-delen har en beskrivelse af projektet "Madlandet i Vest".

Velfærdsinnovation

Indsatsområdet Velfærdsinnovation indeholder initiativet:

- Forretningsudvikling gennem sundhedsinnovation

Arbejdet med digitale tjenester og it-understøttede sundhedsydelser har betydning i forhold til at kunne give befolkningen i landdistrikter bedre velfærdsløsninger.

Turisme

---

¹ Analyse: På vej mod en international fødevareklynge i Danmark, REG X – Det Danske Klyngeakademi 2013

² Økonomisk analyse: "Fødevareklyngen og Udkantsdanmark", Landbrug & Fødevarer, 2013

Indsatsområdet Turisme indeholder initiativerne:

- Stærke feriesteder
- Erhvervsturisme
- Mersalg

Den regionale indsats har også fokus på at styrke turisterhvervets rammer gennem et tværgående initiativ vedrørende erhvervsservice, produkt-, kvalitets- og kompetenceudvikling og PR og markedsføring for herved at skabe øget indtjening og beskæftigelse.

I case-delen er beskrevet projektet "Ver-Di".

Med undtagelse af erhvervsturisme er regionens turistmæssige styrkepositioner knyttet til yderområder og landdistrikter. Udviklingen af de stærke feriesteder har fokus på udvikling af turismen omkring Ringkøbing Fjord og på Djursland. I de geografiske områder knyttet til Limfjorden, Hærvejen og Gudenåen er der fokus på mersalg af de eksisterende turistprodukter.

Turisme skaber beskæftigelse i mange små virksomheder, der indgår i turismens værdikæde bestående af transport, overnatning, forplejning, forlystelser, kultur, detailhandel m.m. Mange af disse virksomheder er beliggende i de mindre byer i yderområder og landdistrikter.

Det bemærkes, at de konkrete projekter inden for områderne stærke feriesteder og mersalg alle medfinansieres af midler fra Landdistriktsprogrammets 280 mio. kr. pulje (pulje til kommunale og regionale landdistriktsprojekter).

I case-delen er beskrevet projektet "Gudenå – en strøm af oplevelser".

Innovation og forretningsudvikling

Indsatsområdet Innovation indeholder initiativerne:

- Virksomhedsrådgivning, netværk og øget internationalisering
- Øget innovation i de midtjyske virksomheder
- Morgendagens forretningsområder

Indsatsen skal medvirke til at skabe bedre rammer for, at de midtjyske virksomheder kan udvikle deres forretningsgrundlag og arbejde systematisk og strategisk med innovation og løsninger på samfundsmæssige udfordringer relateret til eksempelvis energi, klima og velfærd, der kan være nøglen til fremtidig vækst og velfærd.

En række af de projekter, som gennemføres inden for indsatsområdet, har betydning for landdistrikterne, f.eks. "Vand: Fra global udfordring til regional vækst" hvor der blandt andet ses på problemer for den kystnære bebyggelse med oversvømmelser m.m. som følge af klimaforandringer.

Digitalisering

Indsatsområdet Digitalisering indeholder initiativerne:

- iKraft
- Digital innovation

Indsatsen skal understøtte ønsket om at være en digital foregangsregion og give regionens virksomheder de bedste betingelser for at anvende digitalisering som afsæt for at udvikle unikke produkter og serviceydelser med internationale afsætningsmuligheder.

Vækstforums digitaliseringsindsats sigter mod at udbrede anvendelsen af it og digitale løsninger i hele det midtjyske erhvervsliv - også i de dele af regionens landdistrikter og yderområder, hvor rammebetingelserne for øget it-anvendelse er svage.

I forbindelse med indsatsen iKraft er der blandt andet gennemført et projekt i Ringkøbing-Skjern kommune, der har resulteret i gratis wifi til gavn for områdets erhvervsliv og turister.

I casen om digital infrastruktur omtales projektet om iKraft.

Iværksætteri

Indsatsområdet Iværksætteri indeholder initiativerne:

- Entrepreneurship i uddannelser
- Iværksætterrådgivning og kapital

Indsatsen skal skabe bedre rammer for at etablere nye virksomheder, og ikke mindst for, at de overlever og hurtigt udvikler sig, så de sammen med de etablerede virksomheder kan medvirke til vækst og værdiskabelse.

Virksomheder, der har brug for vejledning og rådgivning, vil typisk henvende sig til den lokale / kommunale erhvervsservice. En virksomhed med vækstpotentiale kan få et mere specialiseret rådgivningsforløb hos Væksthus Midtjylland. Der findes under den regionale indsats en række programmer rettet mod forskellige målgrupper og udfordringer for virksomhederne.

Mange af Væksthus Midtjyllands specialiserede rådgivningsforløb gennemføres i virksomheder uden for de større byer.

Under Vækstforums handlingsplan for 2009 er der gennemført et særligt vejledningsforløb for mikrovirksomheder i landdistrikter, jf. tidligere omtale og casebeskrivelse.

Uddannelse og kompetenceudvikling

Indsatsområdet Uddannelse og kompetenceudvikling indeholder initiativerne:

- Fastholdelse og bedre overgange
- Udvidelse af arbejdsstyrken
- Efteruddannelse

Indsatsen skal medvirke til at sikre, at arbejdsstyrken udvikler sig i takt med virksomhedernes behov. De rette menneskelige ressourcer har fået stigende betydning for virksomhedernes innovation og vækstmuligheder, ligesom udbuddet af arbejdskraft er en væsentlig faktor for regional vækst.

Sikring af arbejdsstyrken såvel kvalitativt som kvantitativt er altså en forudsætning for fortsat vækst og udvikling i regionen.

Der er etableret en række programmer, der understøtter kompetenceudvikling og ledelsesudvikling. Disse programmer udnyttes også af virksomheder i landdistrikterne. Et eksempel herpå er et projekt om kompetenceløft på Samsø om at opkvalificere virksomheders medarbejdere.

I case-delen er beskrevet projekterne "Leadership nu også i ungdomsuddannelserne" og "Anvendelsesorienteret undervisningsforløb på HF".

280 mio. kr. puljen - Grøn Vækst

Fødevareministeriet har som en del af Landdistriktsprogrammet stillet EU-midler til rådighed for regioner og kommuner til udviklingsaktiviteter på landdistriktsområdet. Der er på landsplan afsat 280 mio. kroner til landdistriktsprojekter i 2012 og 2013.

Midlerne under 280 mio. kr. puljen (som efterfølgende betegnes Grøn Vækst) skal anvendes til følgende overordnede mål i Landdistriktsprogrammet:

- Etablering af nye arbejdspladser
- Forbedring af konkurrenceevnen
- Bidrag til renere miljø og bedre natur
- Attraktive levevilkår i landdistrikterne

Fødevareministeriet har fastlagt, at der i hver region etableres et samarbejde mellem kommunerne og regionen via en programgruppe, der skal udmønte en regional pulje ud fra et regionalt program. Det fælles kommunale og regionale program i Region Midtjylland er tildelt en samlet EU-ramme på 46,2 mio. kroner for 2012 og 2013.

Det regionale program i Region Midtjylland tager udgangspunkt i ovenstående mål. Programmet skal understøtte en sammenhængende strategisk indsats for vækst og udvikling i landdistrikter og yderområder i Region Midtjylland ved udnyttelse af de styrkepositioner, der er i de enkelte områder.

Indsatsen skal også understøtte samarbejdet mellem kommunerne og LAG'erne og dermed medvirke til en styrket landdistriktsudvikling. Kommunerne og Region Midtjylland lægger vægt på, at de konkrete projekter medvirker til at skabe vækst og udvikling i landdistrikterne med fokus på etablering af arbejdspladser

De konkrete projekter skal desuden gennemføres inden for rammerne af fem forskellige bekendtgørelser under Landdistriktsprogrammet. Dette har blandt andet betydet et meget kompliceret administrativt setup og et større regionalt arbejde med behandling og administration af puljen.

Region Midtjylland har medfinansieret projekter under ordningerne, der har til formål at etablere nye arbejdspladser, netværksaktiviteter og afsætning af fødevarer samt udvikling og demonstration i det primære jordbrug og forarbejdning i fødevaresektoren under forudsætning af en tilsvarende kommunal medfinansiering. Projekter under ordningerne Attraktive levevilkår samt Natur og miljø er udelukkende medfinansieret af kommunerne.

Regional administration af Grøn Vækst

Region Midtjylland varetager den regionale administration af programmet for Grøn. Denne opgave består blandt andet i modtagelse af ansøgninger, administration i forbindelse med prioritering og indstilling fra kommunale prioriteringsgrupper, indsendelse af ansøgninger til og kontakt med NaturErhvervstyrelsen, økonomistyring m.m.

Region Midtjylland vejleder desuden ansøgere, hvor der er medfinansiering fra Region Midtjylland.

Samlet set leverer Region Midtjylland sekretariatsbistand svarende til mindst 1,5 årsværk fra 2012 til medio 2013.

Grøn Vækst projekter medfinansieret af Region Midtjylland

Region Midtjylland har medfinansieret projekter under indsatsområderne turisme og fødevarer.

Inden for turisme er der medfinansieret fem projekter:

- Stærke feriesteder vest (Destination Ringkøbing Fjord)
- Stærke feriesteder øst (Destination Djursland)
- Limfjorden – Grøn Vækst Limfjorden
- Hærvejen – en international destination for cykel- og vandreturisme
- Gudenåen – en strøm af oplevelser

På fødevarerområdet er der medfinansieret fire projekter

- Madlandet i Vest
- Østjyllands Spisekammer
- Midt i Midt: Vækst og udvikling af midtjyske fødevarerproducenter
- Smag på landskabet: Kød fra naturarealer i Region Midtjylland

Økonomi

Region Midtjylland har i perioden 2007-2013 i gennemsnit afsat cirka 114 mio. kroner om året til regional erhvervsudvikling. Disse midler anvendes til regionale udviklingsprojekter, hvor et betydeligt antal projekter enten direkte eller indirekte er med til at skabe erhvervsudvikling i landdistrikterne.

Det er ikke muligt at opgøre, præcist hvor mange midler der anvendes på projekter og aktiviteter i landdistrikterne hverken regionalt eller kommunalt.

I case-beskrivelsen er der angivet økonomi i forbindelse med de enkelte projekter.

Region Midtjylland finansierer det regionale busnet bestående af cirka 90 ruter, der forbinder bycentre i hver sin kommune, samt Midtjyske Jernbaner, der driver Lemvigbanen og en del af Aarhus Nærbane (tidligere Odderbanen).

Driftsudgiften til den regionale kollektive trafik har i perioden 2007 til 2013 været på cirka 245 mio. kroner om året. En betydelig del af den kollektive trafik har afgørende betydning for landdistrikterne.

Region Midtjylland har sammen med kommunerne i regionen medfinansieret projekter under 280 mio. kr. puljen til Grøn Vækst.

NaturErhvervstyrelsen har i november 2011 udmeldt en EU-ramme til programmet i Region Midtjylland på i alt 46,2 mio. kroner. Denne ramme er efter aftale mellem kommunerne og Region Midtjylland fordelt på indsatsniveau på følgende måde:

Budgetbeløb i mio. kr.

	EU	Region	Kommuner	I alt
Attraktive levevilkår	6,1	0	6,1	12,2
Nye arbejdspladser	22,2	11,1	11,1	44,4
Netværksordningen *)	2,9	2,9	2,9	8,7
Udviklings- og demonstrationsprojekter	8,9	4,4	4,4	17,7
Natur og miljø	6,1	0	5	11
I alt	46,2	18,4	29,5	94,1

Regionalt og kommunalt bidrag kan erstattes af bidrag fra almennyttige fonde eller andre nationale midler end Fødevarerministeriet.

*) Forudsætter desuden 2,9 mio. kr. i privat egenfinansiering.

Region Midtjylland har i 2012 og 2013 medfinansieret projekter under ordningerne "Nye arbejdspladser", "Netværksordningen" og "Udviklings- og demonstrationsprojekter" med i alt 16,5 mio. kroner.

LAG-midler 2007-2013:

Landdistriktsprogrammets indsats for nye job og bedre levevilkår på landet gennemføres af de Lokale Aktions Grupper (LAG'erne). Der er i Landdistriktsprogrammet afsat EU-midler og nationale midler til LAG'erne i Region Midtjylland på cirka 30,9 mio. kroner om året i perioden 2007-2013.

Kommuner	LAG midler pr. år	LAG midler 2007 - 2013
Favrskov	1.011.824	7.082.768
Hedensted	2.147.987	15.035.909
Herning	2.139.343	14.975.401
Holstebro	1.698.525	11.889.675
Horsens	801.265	5.608.855
Ikast-Brande	1.521.401	10.649.807
Lemvig	1.914.565	13.401.955
Norrdjurs	2.335.613	16.349.291
Odder	688.110	4.816.770
Randers	2.132.215	14.925.505
Ringkøbing-Skjern	3.082.068	21.574.476
Samsø	1.516.198	10.613.386
Silkeborg	1.176.675	8.236.725
Skanderborg	0	0
Skive	2.392.670	16.748.690
Struer	1.405.049	9.835.343
Syddjurs	2.046.474	14.325.318
Viborg	2.876.121	20.132.847
Århus	0	0
Region Midtjylland	30.886.103	216.202.721

Kilde: www.livogland.dk - Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter